

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta (HE 53/2023 vp)

North European Oil Trade (NEOT) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta.

NEOT on merkittävä Itämeren alueella toimiva itsenäinen polttoainehankintayhtiö, jonka omistavat St1 ja SOK. NEOT toimittaa polttoaineita St1-, ABC- ja Shell-ketjujen asemille, lämmitysöljyasiakkaille sekä ilmailun ja merenkulun käyttöön Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vuosittain noin seitsemän miljardia litraa. NEOT:n markkinaosuus liikenteeseen jaelluista polttoaineista on Suomessa yli 40 %. NEOT toimii valmisteverorajapinnassa ja on näin ollen jakeluvetoilain alainen toimija.

NEOT tunnistaa vastuunsa ilmastonmuutoksen torjunnassa ja on sitoutunut tuottamaan ajantasaista ja paikkansapitävää tietoa kestävämpien energiamuotojen käyttöönotossa. Meidän roolimme on osaltamme mahdollistaa omistajiemme pyrkimyksiä vauhdittaa energiasiirtymää luomalla arvoa, joka voidaan investoida kestävästi.

Luonnoksessa esitetään muutoksia voimassa olevaan jakeluvetoilakiin niin, että yleistä velvoitetasoa alennetaan nykyisin 28 prosentista 13,5 prosenttiin vuonna 2024 ja niin kutsuttu kehittyneiden biopolttoaineiden alavelvoite alennetaan 4 prosentista 2 prosenttiin vuonna 2024 ja 4 prosentista 3 prosenttiin vuonna 2025. Näiden muutosten lisäksi tehdään tekninen muutos koskien REDII-direktiivin vajavaista toimeenpanoa korkean maankäyttömuutosriskin omaavien raaka-aineiden kieltämiseksi vuoteen 2030 mennessä.

KEHITTYNEIDEN BIOPOLTTOAINEIDEN ALAVELVOITTEEN LASKEMINEN VAARANTAA KOTIMAISET INVESTOINNIT

NEOT ei vastusta luonnoksessa esitettyä jakeluvetoilteen yleisvelvoitteen laskua ja pystyy sopeuttamaan hankinta- ja jakelutoimintaansa muutoksen vaatimalla tavalla. Lakiluonnoksen tavoitteena on vaikuttaa polttoaineiden hinnan kehitykseen ja siihen yleisvelvoitteen laskulla pystytään vastaamaan.

Kehittyneiden biopolttoaineiden alavelvoitteen alentamisen osalta haluamme kuitenkin tuoda esiin sen heikentävät vaikutukset kehittyneiden polttoaineiden investointiympäristöön. Alavelvoitteen alentaminen vaikuttaa suoraan kehittyneiden biopolttoaineiden ja biokaasun investointivarmuuteen eikä alavelvoitteen alentamisella saavuteta juurikaan hallitusohjelmassa tavoiteltavaa kuluttajien hinnanalennusta verrattuna yleisvelvoitteen laskulla saavutettavaan alenemaan.

Erityisesti kotimaiset kehittyneiden biopolttoaineiden ja biokaasun tuotantolaitoshankkeet joutuisivat alavelvoitteen tason alentamisen takia arvioimaan uudestaan hankkeiden kannattavuutta lopputuotteen kysynnän vähentyessä.

Suurimmat vaikutukset tulevat olemaan juuri kotimaisen biokaasun tuotannossa. Tällä hetkellä alavelvoitetta täytetään hyvin paljon biokaasutiketeillä ja mikäli velvoitetasoa alennetaan, niin se tulee vaikuttamaan luonnollisesti biokaasun kysyntään. Kysynnän heikentyminen ajaa biokaasutoimialan mukaan vireillä olevat hankkeet jäihin ja tulevat biokaasuinvestoinnit ulkomaille.

Esitetty päätös on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, johon on kirjattu muun muassa että ”*Biokaasun käytön edellytyksiä tuetaan jakeluvelvoitteen ja kapasiteettimekanismin puitteissa sekä huolehditaan kannustavasta rahoituksesta.*” sekä useita muita tavoitteita biokaasun käytön tukemiseksi.

Jakelijan näkökulmasta on mahdollista, että velvoitetason laskun myötä lisävelvoitteen täyttö jopa kallistuu, jos nyt osa vireillä olevista biokaasuhankkeista peruutetaan ja tulevaisuudessa tarjonta on suunniteltua niukempaa. Tästä syystä olisi suotuisaa pitää kehittyneiden biopolttoaineiden velvoitetaso nykyisen lain mukaisella käyrällä, jotta jakeluvelvoitteen alaiset toimijat pystyvät täyttämään kustannustehokkaasti liikenteen päästövähennys ja RED-direktiivin tavoitteita vuoteen 2030 mennessä.

JAKELUVELVOITTEEN YLITÄYTÖN JOUSTOT MYÖS VUODELLE 2025

NEOT esittää, että jakeluvelvoitelakiin lisätään jo tässä vaiheessa mahdollisuus siirtää vuoden 2024 ylitäyttöä täysimääräisesti vuoteen 2025.

Perusteena tälle muutokselle on jakeluvelvoitteen kustannustehokkaan täytön mahdollistaminen muuttuneessa lainsäädäntöympäristössä. Orpon hallitusohjelma valmistui toimialan kannalta liian myöhään kesällä 2023 ja biopolttoainehankinnat vuodelle 2024 oli jo aloitettu. Vuoden 2024 hankinnat oli tehty perustuen voimassa olevaan lainsäädäntöön olettaen velvoitetason nousevan 28 prosenttiin.

Täysimittainen ylitäytön joustomahdollisuus vuosien 2024 ja 2025 välillä mahdollistaisi jakeluvelvoitteen täytön optimoinnin kustannustehokkaasti. Kustannus jakeluvelvoitteen täytöstä olisi siis pienempi ilman vaikutusta saavutettaviin päästövähennyksiin.

JAKELUVELVOITTEEN TULEVAT MUUTOKSET VALMISTELTAVA HUOLELLISESTI

Hallitusohjelman mukaisesti jakeluvelvoitetta tullaan kehittämään hallituskauden aikana yhä kustannustehokkaampaan suuntaan. Velvoitteen alaisuuteen lisätään REDIII-toimeenpanon myötä liikennesähkö julkisen latauksen osalta ja tämän lisäksi seuraamusmaksuja porrastetaan ja luodaan jakeluvelvoitteen joustomekanismi.

Seuraamusmaksuista odotetaan hallitusneuvottelujen tausta-aineistojen mukaan valtiolle suoraa tuloa, vaikka kyseessä on teknisesti rangaistukseen perustuva sakkomaksu. Jakeluvelvoitteen alainen osakeyhtiö ei voi perustaa liiketoimintaansa järjestelmälliseen lain rikkomiseen. Mikäli jakeluvelvoitteeseen halutaan luoda niin sanottu ulososto (buy-out) mahdollisuus, niin se tulisi valmistella erillisenä osana joustomekanismia.

Joustomekanismin ja hiilimarkkinan valmistelutyö on jo aloitettu työ- ja elinkeino ja ympäristöministeriöissä. Resurssipulan vuoksi haastavaa lainsäädäntömuutosta valmistellaan virkamiesryhmissä ilman mahdollisuutta tehdä tietoon perustuvaa selvitystä tai tutkimusta. Lainsäädännön arviointineuvosto on jo tänä keväänä huomauttanut siitä, että lainvalmisteluun on kohdistettava riittävästi resursseja jatkossa.

Kunnioittaen,

North European Oil Trade Oy (NEOT)
Vilhartti Hanhilahti
Yhteiskuntasuhdepäällikkö